U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobců: **a) S. Y.**, **b) Y. Y.**, **c) A. Y.**, zastoupeni JUDr. Ing. Jiřím Špeldou, advokátem se sídlem Šafaříkova 666/9, Hradec Králové, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o žalobách proti rozhodnutím žalovaného ze dne 9. 5. 2016, č. j. OAM -1041/ZA-ZA02-P06-2015 a č. j. OAM-1040/ZA-ZA02-P06-2015, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 29. 6. 2017, č. j. 29 Az 26/2016 – 56,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Ustanovenému zástupci žalobců JUDr. Ing. Jiřímu Špeldovi, advokátovi se sídlem Šafaříkova 666/9, Hradec Králové, **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 4.114 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalovaný rozhodnutími ze dne 9. 5. 2016, č. j. OAM-1041/ZA-ZA02-P06-2015 a č. j. OAM-1040/ZA-ZA02-P06-2015, neudělil žalobcům mezinárodní ochranu podle § 12 až § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

[2] Žalobci napadli v záhlaví specifikovaná rozhodnutí třemi samostatnými žalobami, které Krajský soud v Hradci Králové podle § 39 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), spojil ke společnému projednání a následně zamítl. Vycházel přitom ze zjištění, že žalobci a) a b) podali jménem svým a jménem svého syna [žalobce c)] žádosti o udělení mezinárodní ochrany, z nichž vyplývá, že jsou osobami ukrajinské

národnosti, které domovský stát opustily z důvodu probíhajícího válečného konfliktu, především z obavy, že žalobce a) bude nucen nastoupit vojenskou službu a aktivně se zapojit do bojů. V této souvislosti uvedli, že na Ukrajině jsou muži posíláni do války, aniž by měli řádný výcvik a dostatek jídla či vybavení. Někteří z nich v boji zemřou, jiní jsou zajati, nebo se vrací zmrzačení. Samotnému žalobci již byl povolávací rozkaz opakovaně doručován, a ačkoliv si jej sám nikdy nepřevzal, učinily tak za něj jiné osoby (jeho matka, soused). Krom toho je život na Ukrajině celkově obtížný, zejména z důvodu všudypřítomné korupce.

[3] Krajský soud neshledal, že by některý z žalobci uváděných důvodů mohl svědčit pro udělení mezinárodní ochrany a názory žalovaného tak aproboval. Poté se podrobněji vyjádřil k jednotlivým žalobním námitkám. Pokud se jedná o žalobci nastolenou otázku způsobu doručení povolávacího rozkazu, soud ji nepovažoval pro posouzení obav z nástupu vojenské služby za rozhodnou. Odkázal na ustálenou rozhodovací praxi, z níž vyplývá, že neochota nastoupit vojenskou službu není azylově relevantní, neboť se jedná o občanskou povinnost nařizovanou v souladu se zákonodárstvím dotčené země. Za důvod pro udělení mezinárodní ochrany pak nelze označit ani případný trestní postih za nenastoupení vojenské služby. Žalovaný při jednání soudu předložil jako důkaz výnos ukrajinského prezidenta, z něhož vyplývá, že v oblastech bezprostředního ohrožení v současné době vykonávají službu pouze vojáci z povolání a dobrovolníci. Nechuť žalobců k návratu na Ukrajinu a případnému zapojení do ozbrojeného konfliktu soud označil za lidsky pochopitelnou, nicméně zdůraznil, že jejich situace se nikterak neliší od situace jiných ukrajinských občanů a nelze ji řešit prostřednictvím institutu mezinárodní ochrany. Soud tedy neshledal ani důvody ospravedlňující udělení mezinárodní ochrany ve formě humanitárního azylu.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[4] Proti rozsudku krajského soudu brojí žalobci (stěžovatelé) kasační stížností, v níž zdůraznili, že žalobce a) [dále jen „stěžovatel“] ve správním řízení vznesl své obavy z návratu do vlasti z důvodu trestního stíhání, které mu hrozí za odpírání vojenské služby. Povolávací rozkaz mu sice nebyl fakticky doručen, ale převzala jej jeho matka. Žalovaný se přitom vůbec nezabýval tím, zda převzetím povolávacího rozkazu matkou stěžovatele nedošlo k plnohodnotnému doručení s případnými trestněprávními následky. Stěžovatel je přitom přesvědčen, že mu skutečně v případě návratu na Ukrajinu hrozí trest odnětí svobody v délce 2 – 5 let.

[5] S předmětnou otázkou se náležitě nevypořádal ani krajský soud, neboť ji označil za irelevantní, aniž by zohlednil specifika stěžovatelovy situace spočívající v tom, že mu hrozí nebezpečí trestního stíhání, ačkoliv nedošlo k řádnému doručení povolávacího rozkazu.

[6] Žalovaný se dále nevypořádal s tvrzením stěžovatele, že v případě nastoupení vojenské služby odmítá bojovat proti svým příbuzným, kteří žijí v Doněcké oblasti. V této souvislosti pouze uvedl, že stěžovatel ani nekonkretizoval, o jaké příbuzné by se mělo jednat, a nadto zcela pominul možnost výkonu náhradní vojenské služby. Stěžovateli je nicméně známo, že v praxi není možnost náhradní vojenské služby využívána.

[7] Stěžovatelé tedy uzavřeli, že krajský soud své rozhodnutí založil na mylném právním posouzení věci a své rozhodnutí dostatečně neodůvodnil, pročež jej zatížil vadou nepřezkoumatelnosti

[8] Pro úplnost pak dodali, že přesah jejich vlastních zájmů spatřují v tom, že se jedná o otázku, kterou Nejvyšší správní soud v rámci své rozhodovací činnosti dosud neřešil.

[9] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že trvá na správnosti svého rozhodnutí i napadeného rozsudku krajského soudu. V průběhu správního řízení bylo jednoznačně objasněno, že důvodem podaných žádostí o mezinárodní ochranu byla obava z probíhajícího konfliktu na východě Ukrajiny, z nástupu vojenské služby, popřípadě trestního postihu za její nenastoupení. Žádný z těchto důvodů však nelze považovat za azylově relevantní ani v případě stěžovatele, natož u jeho manželky a syna. Ve zbytku žalovaný odkázal na své vyjádření k žalobě, které je založeno ve spisu krajského soudu.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[10] Kasační stížnost byla podána včas, osobami oprávněnými a jedná se o kasační stížnost, která je ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná. Jednou z podmínek věcného přezkumu kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany je ovšem také její přijatelnost. Kasační stížnost je podle § 104a s. ř. s. přijatelná tehdy, pokud svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Podrobněji se podstatou institutu přijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud podrobně zabýval v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS. V něm interpretoval neurčitý právní pojem „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“. O přijatelnou kasační stížnost se dle zde citovaného rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikatorní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[11] Stěžovatel za důvod zakládající přijatelnost jeho kasační stížnosti označil skutečnost, že jím nastíněné otázky nebyly dosud Nejvyšším správním soudem řešeny. S tímto tvrzením se však soud neztotožňuje, neboť k problematice odpírání výkonu vojenské služby již existuje hojná judikatura, přičemž situace, v níž se ocitl stěžovatel, se od dříve posuzovaných věcí v žádných zásadních aspektech neliší.

[12] Nejvyšší správní soud v rámci své ustálené rozhodovací praxe vychází z premisy, že branná povinnost je sama o sobě zcela legitimní požadavkem státu kladeným na jeho občany (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 8. 2012, č. j. 2 Azs 17/2012 – 44, nebo usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 8. 2015, č. j. 6 Azs 113/2015 – 30, ze dne 22. 7. 2015, č. j. 2 Azs 160/2015 – 43, nebo ze dne 10. 9. 2015, č. j. 2 Azs 175/2015 – 34). Již z tohoto důvodu nemůže odmítání nástupu vojenské služby samo o sobě představovat důvod pro udělení azylu, a to zejména není-li spojeno s reálně projeveným politickým přesvědčením nebo náboženským vyznáním. Současně se nejedná ani o takovou skutečnost, která by mohla představovat vážnou újmu ve smyslu § 14a odst.

2 zákona o azylu, a hrozba odvodu do armády spojená s povinností zapojit se do válečného konfliktu proto nepředstavuje ani důvod pro udělení doplňkové ochrany. Tyto závěry soud setrvale zaujímá i ve vztahu k aktuálnímu konfliktu na Ukrajině (viz např. v usnesení ze dne 17. 6. 2015, č. j. 6 Azs 86/2015 - 31, ze dne 20. 4. 2016, č. j. 2 Azs 67/2016 - 24, či ze dne 25. 5. 2015, č. j. 10 Azs 79/2017 - 32).

[13] Podobněji se povinností nástupu vojenské služby na Ukrajině Nejvyšší správní soud zaobíral i v usnesení ze dne 11. 8. 2016, č. j. 2 Azs 135/2016 - 34, v němž upozornil na *Informaci Ministerstva zahraničních věcí ze dne 9. 10. 2015, č. j. 115045/2015-LPTP*. V předmětném dokumentu (z něhož žalovaný v řízeních o udělení mezinárodní ochrany pravidelně vychází a činil tak i v tomto případě) se podává, že *„[p]odmínky výkonu základní vojenské služby jsou na Ukrajině standardní. Vojáci základní vojenské služby nejsou povoláváni do zóny ATO (tj. antiteroristické operace – pozn. NSS), mohou se ale rozhodnout dobrovolně.* (...) *Vyhýbání se převzetí povolávacího rozkazu není kvalifikováno jako trestný čin.* (...) *Institut alternativní služby byl v minulém roce znovu zaveden. Vojáci základní vojenské služby mohou odmítnout sloužit například z náboženských důvodů a nastoupit na alternativní službu, klasicky je služba vykonávána v nemocnicích. Na základě rozhodnutí prezidenta Ukrajiny nesmí voják základní služby sloužit v zóně ATO, pokud se k tomu dobrovolně nerozhodne. Pro vyslání do zóny ATO musí voják projít tříměsíčním výcvikem a následně je začleněn do týlu.* (...) *Jak již bylo uvedeno, ve většině případů službu povolávaní nenastoupí, protože se vyhýbají převzetí, což ale není kvalifikováno jako trestný čin a vojenská prokuratura se tím tudíž nezabývá.“*

[14] Pokud se pak jedná o hrozbu trestního stíhání za nenastoupení vojenské služby, může tato skutečnost představovat azylově relevantní důvod *„jen tehdy, pokud je trestní sankce důsledkem toho, že se branec odmítne zúčastnit bojových operací odporujících mezinárodnímu právu, nebo že mu hrozí trest, jehož intenzita či způsob výkonu zakládá porušení lidských práv“* (již zmiňovaný rozsudek č. j. 2 Azs 17/2012 – 44). Za bojové operace odporující mezinárodnímu právu jsou dle čl. 9 odst. 2 písm. e) kvalifikační směrnice považovány operace, ve kterých dochází k páchání zločinů proti míru, válečných zločinů, zločinů proti lidskosti, vážných nepolitických zločinu a činů, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2015, č. j. 5 Azs 158/2015 – 24, či usnesení ze dne 12. 7. 2016, č. j. 2 Azs 115/2016 – 26).

[15] Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že dosavadní judikatura obsahuje odpovědi na veškeré stěžovateli uváděné námitky, přičemž krajský soud se od ní v napadeném rozsudku nikterak neodchýlil. Pakliže stěžovatelé kladou zvláštní důraz na posouzení, zda došlo k účinnému doručení povolávacího rozkazu, Nejvyšší správní soud tuto otázku naopak nepovažuje za rozhodnou. S ohledem na shora provedené shrnutí dosavadní judikatury (zejména s přihlédnutím k *Informaci Ministerstva zahraničních věcí ze dne 9. 10. 2015, č. j. 115045/2015-LPTP)* vše nasvědčuje tomu, že stěžovatel trestně stíhán být nemůže, neboť si povolávací rozkaz osobně nepřevzal. Tvrzení stěžovatele, že mu trestní stíhání hrozí, je jen zcela povšechné a založené na jeho ničím nepodložených domněnkách. I kdyby mu nicméně trestní stíhání reálně hrozilo, nejedná se o skutečnost, která by sama o sobě svědčila pro udělení jakékoliv z forem mezinárodní ochrany.

IV. Závěr a náklady řízení

[16] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů kasační stížnost stěžovatelů odmítl jako nepřijatelnou podle § 104a odst. 1 s. ř. s.

[17] Výrok o nákladech řízení se opírá o § 60 odst. 3 věta první za použití § 120 s. ř. s., podle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byl-li návrh odmítnut.

[18] Stěžovatelům byl v řízení před krajským soudem jako zástupce ustanoven JUDr. Ing. Jiří Špelda, Šafaříkova 666/9, Hradec Králové, přičemž zastupování nadále trvá i v řízení o kasační stížnosti. Podle § 35 odst. 9 s. ř. s. odměnu a hotové výdaje ustanoveného zástupce hradí stát. Podle § 7 a § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., náleží advokátovi za jeden úkon právní služby v řízení o kasační stížnosti odměna ve výši 3.100 Kč. K této částce je podle § 13 odst. 3 citované vyhlášky dále třeba připočíst náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč. Zástupci stěžovatelů náleží odměna za jeden úkon právní služby učiněný v řízení o kasační stížnosti (podání kasační stížnosti). Protože zástupce stěžovatelů doložil, že je plátcem DPH, byla odměna za zastupování dále navýšena o částku odpovídající této dani. Celkově proto zástupci stěžovatelů náleží odměna za zastupování ve výši 4.114 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. října 2017

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu